

A Buddhist Conference on
"History, Culture and Practices in Baha Bahi of Nepalmandala"
‘नेपालमण्डलको बहाःबहीको इतिहास, संस्कृति र अभ्यास’
बौद्ध संगोष्ठी

फागुन २१ शनिवार र २२ आइतवार (2022 March 5th and 6th)

स्थान - अक्षयेश्वर महाविहार, पुल्चोक, ललितपुर

आयोजक
बौद्ध विहार संघ, ललितपुर
bauddhabiharsangha.org.np

इमेल - info@bauddhabiharsangha.org.np, सम्पर्क नं. ५४२७६७०, ९८४१२४२८४९ (बाबुराजा वज्राचार्य, महासचिव),

९८४३२७९६७३६ (गौतममणि वज्राचार्य, संगोष्ठी संयोजक), ९८४१२५३११२ (ज्ञानेन्द्र शाक्य), ९८४१६७४३०६ (समित्रा शाक्य)

संगोष्ठीको पृष्ठभूमि तथा परिचय

स्वयम्भू ज्योतिरूप र यसबाट निसृत बौद्ध संस्कृतिको मूल थलो नेपालमण्डल हो । बुद्धकाल देखि नै यस स्थानमा कालक्रमानुसार विभिन्न स्वरूपमा बुद्धधर्मको अस्तित्व रह्यो। यो क्षेत्र भारत र चीन बीचको आवागमन मार्गमा पर्ने भएकाले पनि यो क्षेत्र व्यापारिक र सांस्कृतिक दृष्टिकोणबाट महत्त्वपूर्ण हुन गयो । यसैको फलस्वरूप नेपालमण्डल विशेष गरी काठमाडौँ, ललितपुर र भक्तपुरमा ठूलो संख्यामा बाहाः र बहीहरु निर्माण भएको र यो क्षेत्र प्राचीनकालमा एक अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध अभ्यास र अध्ययन केन्द्र रूपमा प्रख्यात थियो । गुरु पद्मसम्भव, शान्तरक्षित, अतिश दीपंकर आदि जस्ता महान् आचार्यहरुको आगमन लगायत देश विदेशबाट ठूलो संख्यामा बौद्धाभ्यासीहरु यहाँ आएर शिक्षादिक्षा लिएको प्रसंगहरु इतिहासमा प्रशस्त उल्लेख भएको पाइन्छ ।

१३ औँ शताब्दिमा भारतमा नालन्दा लगायत अन्य ठूला बौद्ध विश्वविद्यालयहरुको विनाश पश्चात् त्यहाँका बौद्धाचार्यहरुको शरण स्थलका रूपमा समेत यी बहाःबहीहरु रहन गयो। भारतवर्षबाट लोप भइसकेको संस्कृत भाषामा लेखिएका बौद्ध वाङ्मयको संरक्षण र ती ग्रन्थहरु सारी ग्रन्थहरुको प्रतिलिपि उत्पादन गर्ने काम अधिक मात्रामा यी बहाःबहीहरुमा नै भएको थियो । यीनै वाङ्मयहरु तिब्बत चीन

आदि विभिन्न देशहरुमा पनि पुगी त्यहाँकै भाषामा यी शास्त्रहरुको संग्रह गरिएकोले भारतवर्षबाट बुद्धधर्म लोप भएतापनि त्यसको निरन्तरता र अभ्यास नेपाल, तिब्बत र चीन लगायत अन्य देशहरुमा सुरक्षित रहिरह्यो । संस्कृत बौद्ध ग्रन्थका आधारमा कुनै अनुवाद नगरिकन सिधै संस्कृत भाषामा नै अभ्यास गर्ने परम्पराको निरन्तरता पाइरहेको स्थान संसारमा नै एकमात्र यस नेपालमण्डलमा रहेको कुरा उल्लेखनीय छ । यसैका आधारमा पनि बौद्धाभ्यासको अटुट परम्परा यहाँ रहेको विश्वास गरिन्छ ।

कालान्तरमा यहाँ पनि विभिन्न कालखण्डको राजनैतिक वातावरण अनुरूप उत्तर मध्यकाल देखि बौद्धधर्मको ओरालो लाग्ने क्रम शुरु भयो । लगातार एक पछि अर्को गर्दै बुद्धधर्मलाई दवाउने शासन व्यवस्थाका कारण बुद्धधर्म खुम्चिने बाहेक मौलाउने अवसर पाएन । राणाकाल पश्चात् प्रजातन्त्रको उदय संगै नेपालमा पुनः थेरवाद बुद्धधर्म परम्पराको प्रचार प्रसार भई फेरी बुद्ध शिक्षा अध्ययन र अभ्यासमा केही उन्नती भएको देखिन्छ । यससंगै यहाँका परम्परागत बौद्ध अभ्यासमा पनि अध्ययन अनुसन्धान गर्ने र सो अनुरूपको बौद्धाभ्यासको पुनर्जागरण गर्ने प्रयासहरु हुन थालेको देखिन्छ । यसका लागि थेरवाद बुद्धशासनको विकास र

तिब्बती सिद्ध गुरुहरूको योगदानलाई अनुस्मरण नगरी बस्न सकिन्न । पछिल्लो राजनैतिक परिवर्तनको परिप्रेक्षमा नेपाल धर्मनिरपेक्ष राष्ट्र भए पश्चात् भन्नु यहाँको बौद्ध वाङ्मय, बौद्ध संस्कृति र अभ्यासले उचित अवसर पाउने आशाको किरण देखिन थालेको छ ।

नेपालमण्डलको बौद्ध संस्कृति जगेर्ना गर्ने विभिन्न पहल मध्ये पाटनका बहाःबहीहरूको उत्थान र विकासका लागि संगठित बौद्ध विहार संघ, ललितपुरले आफ्नो उद्देश्य अनुरूप विभिन्न क्रियाकलाप तथा कार्यक्रमहरू मार्फत विगत तीन दशकदेखि निरन्तर क्रियाशील छ । बहाःबहीको भौतिक संरचना संरक्षण लगायत सांस्कृतिक पुनर्जागरणका लागि यी बहाःबहीका यथार्थ इतिहास, संस्कृति र अभ्यासका बारे निरन्तर अध्ययन अनुसन्धान हुनु अत्यावश्यक छ । यसै शिलशिलामा यस संघले पाटनका बहाःबहीहरू

सम्बन्धी एक अनुसन्धानात्मक पुस्तक प्रकाशन गर्न कार्यरत रहेको छ । यस पहललाई पनि सहयोग पुग्ने र यस विषयमा विगत देखि अनुसन्धान गरिरहनु भएका अनुसन्धानधाताहरूको एक प्राज्ञिक सम्मेलन गरी बहाःबहीको यथार्थ इतिहास, संस्कृति र अभ्यास सम्बन्धी व्यापक अन्तर्क्रिया होस् भन्ने उद्देश्यले यस संगोष्ठीको आयोजना गरिएको छ । बहाःबहीका विविध पक्षहरूको महत्त्व उजागर गर्ने, प्रामाणिक स्रोतहरूको संग्रह गर्ने र यसलाई प्रकाशित गरी नयाँ पीढिलाई यसको महत्त्व हृदयंगम गराउने पनि यसको उद्देश्य रहेको छ । बहाःबही र यहाँको संस्कृतिको पुनरुत्थानबाट विश्व समाजमा समेत महत्त्वपूर्ण योगदान दिन सक्ने दूरदृष्टि लिएको छ । यस संगोष्ठी सफल पार्न योगदान दिने सम्पूर्ण महानुभावहरूमा यस आयोजक समिति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछ ।

संगोष्ठीमा प्रस्तुत हुने जम्मा कार्यपत्रको संख्या - १०

संगोष्ठीको माध्यम - भौतिक उपस्थिति र भर्चुअल माध्यम दुबै

भाषा - नेपाल भाषा, नेपाली र अंग्रेजी

सहभागिता शुल्क - प्रति व्यक्ति - रू. १,५००/-/ १५ डलर (भौतिक उपस्थिति)

रू. १,०००/-/१० डलर (भर्चुअल माध्यम)

रू १०,०००/-/१०० डलर (संस्थागत)

(सहभागीलाई स्टेशनरी र कार्यपत्रको प्रिन्ट उपलब्ध गराइने छ।)

Background and Introduction to the Conference

Nepal Mandala is the site of vibrant Buddhist culture based upon its philosophy of the self originated Swayambhu Jyotirupa- the emblem of AdiBuddha. Buddhism has existed at this place in various forms in different time frames since the Buddha's time. The place became commercially and culturally significant because of its strategic location between two neighbouring giant countries- India and China. For this reason, Nepal Mandala with its constituent cities- Kathmandu, Lalitpur and Bhaktapur retained a remarkable number of Baha and Bahi monasteries and stood as an international hub for Buddhist practice and learning. Due to the arrival of great Buddhist masters such as Guru Padmasambhava, Shantarakshita, Atisha Dipankara etc in Nepal Mandala, its history saw activities of a great number of knowledge seekers from foreign countries mainly China, Tibet and India who came to this place for learning and teaching Buddha Dharma (Buddha's teachings).

Baha Bahi monasteries of Nepal Mandala turned into sheltering places for refuge for many Buddhist masters after the destruction of great Buddhist universities like Nalanda and

Vikramshila in the 13th Century AD in India. Sanskrit Buddhist texts which got extinct in India were preserved and reproduced in these Baha and Bahi by copying, reciting and practicing activities of Nepalese Buddhist adherents. Further, these texts reached Tibet, China and further eastward and got translated into their language. As a consequence, Mahayana Buddhist practice remained in continuity in these regions although it died out completely in India. Thus, Nepal Mandala remarkably became the only place in the world where tradition of practice involving original Sanskrit texts and language without translation survived. Hence, with this reference, it is believed that the uninterrupted tradition of Buddhist practice existed in the Nepal Mandala.

In the course of time with then prevailing political situation, Buddhism in Nepal faced declining phase since the late medieval period. Buddhism came under confinement and could not flourish as successive attempts were made one after another by the oppressive ruling system not favouring Buddhism.

With the restoration of democracy after the fall of Rana

oligarchy and renaissance of Theravada Buddhism, the impetus for the study and practice of Buddha's teaching is regained. With this, research on traditional Buddhist practices and initiatives for review of its practices got resumed. For this, the contribution of Theravadin and Tibetan Buddhist masters cannot be forgotten. After the later political turnover and declaration of the nation as a secular state, rays of hope became noticeable for the development of Buddhist literature, culture and practice.

As an initiative for the preservation of Buddhist culture of Nepal Mandala, renovation and development of Baha Bahi of Patan, Bauddha Vihar Sangha Lalitpur (BVSL) has been continuously engaged in various activities and programmes for more than three decades. Realizing the imperatives of continuous study and research on history, culture and practices of Baha and Bahi for stepping ahead towards the preservation of physical assets and

revitalization of the cultural heritage of Baha and Bahi, BVSL is now working on a research publication of a book on Baha and Bahi monasteries of Patan. Towards meeting the targeted aim, this conference is organized to bring together researchers and scholars working in the field of research on the related subjects and to provide a platform for interaction on the fact-based history, culture and practices of Baha and Bahi. The main objective of this conference is to bring forth the various important aspects of Baha Bahi, collect the evidence and resources and then publish them in a book form for future generations to enable them to internalize its essence. It is envisaged that the conservation of Baha Bahi and its culture can make a remarkable contribution to the world community. The organizers acknowledge assistance of all the contributors for making this event successful.

Total number of papers – 10

Medium of conference – Physical and Virtual

Language – Nepali bhasa, Nepali and English

Participation Fee per head – NPR 1500 (\$15) – Physical presence

NPR 1000.00 (\$10) – Virtual

NPR 10000.00 (\$100) – Institutional

(All the participants will be provided with the prints of papers and some stationeries)

कार्यक्रम तालिका

पहिलो दिन - २०७८ फागुन २१ शनिवार (5 March, 2022)

क्र. सं.	कार्यपत्रको शीर्षक	प्रस्तोता	समय
	उद्घाटन सत्र		९ बजे – १०:३० बजे
		भोजन	१०:३० बजे – ११:३० बजे
	पहिलो सत्र	अध्यक्ष – प्रा. डा. त्रिरत्न मानन्धर	
१.	लिच्छिविकालीन नेपालमण्डलमा बहाःबहीको इतिहास	सञ्जय शाक्य लेक्चरर, लुम्बिनी विश्वविद्यालय टिप्पणी – डा. गौतमवीर वज्राचार्य, त्रिभुवन विश्वविद्यालय (त्रि.वि.वि.)	११:३० बजे – ११:५० बजे ११:५० बजे – १२:०० बजे
२.	मध्यकालीन नेपालमण्डलमा बहाःबहीको इतिहास	सुरेन्द्र कुमार शाक्य लेक्चरर, लुम्बिनी विश्वविद्यालय (लु.वि.) /काठमाडौं विश्वविद्यालय (का.वि.) टिप्पणी - डा. इन्द्रसिद्धि वज्राचार्य, लोटस रिसर्च सेन्टर	१२:०० बजे – १२:२० बजे १२:२० बजे – १२:३० बजे
		प्रश्नोत्तर	१२:३० बजे – १२:५० बजे
		अध्यक्षबाट सत्रको समापन	१२:५० बजे – १:०० बजे
	चिया - विश्राम		१:०० बजे – १:३० बजे

दोस्रो सत्र	अध्यक्ष – प्रा. डा. वज्रराज शाक्य	
३. Where many viharas shine: A unique account of the Lalitpur clergy	Dr. Iain Sinclair Nan Tien Institute/The University of Queensland SPHE, Australia	१:३० बजे – १:५० बजे
	टिप्पणी – अशोकनन्द वज्राचार्य, सचिव, लोटस रिसर्च सेन्टर	१:५० बजे – २:०० बजे
४. नेपालमण्डलका बहाःबहीमा प्रचलनमा रहेको त्रियान परम्पराको दार्शनिक पक्ष	पुष्पराज वज्राचार्य बौद्ध विद्वान्, यल	२:०० बजे – १:२० बजे
	टिप्पणी - मिलन शाक्य, निर्देशक, नागार्जुन इन्स्टिट्युट	१:२० बजे – १:३० बजे
५. How Newar Buddhism Became an Indigenous Buddhism: Three Moments of Colonial Erasure	Will and Bhavana Tuladhar-Douglas	१:३० बजे – १:५० बजे
	टिप्पणी - डा. सुरेन्द्रमान वज्राचार्य, त्रि.वि.वि., अध्यक्ष, लोटस रिसर्च सेन्टर	१:५० बजे – २:०० बजे
	प्रश्नोत्तर	२:०० बजे – २:२० बजे
	अध्यक्षबाट सत्रको समापन	२:२० बजे – ३:३० बजे
चिया + स्नाक्स		

दोस्रो दिन - २०७८ फागुन २२ आइतवार (6 March, 2022)

क्र.सं.	कार्यपत्रको शीर्षक	प्रस्तोता	समय
	पहिलो सत्र	अध्यक्ष - प्रा.डा. रञ्जना वज्राचार्य	
६.	नेपालमण्डलको बौद्ध संस्कृतिमा गृहस्थ भिक्षुको परम्परा	डा. सुरेन्द्रमान वज्राचार्य उप-प्राध्यापक, त्रि.वि.वि. टिप्पणी - प्रा.डा. चुन्दा वज्राचार्य, संस्कृतिविद्	१०:३० बजे – १०:५० बजे १०:५० बजे – ११:०० बजे
७.	नेपालमण्डलका बहाः बहीका कला	पुष्परत्न शाक्य उप-प्राध्यापक, त्रि.वि.वि. टिप्पणी – प्रा.डा. मिलनरत्न शाक्य, त्रि.वि.वि.	११:०० बजे – ११:२० बजे ११:२० बजे – ११:३० बजे
		प्रश्नोत्तर	११:३० बजे – ११:५० बजे
		अध्यक्षबाट सत्रको समापन	११:५० बजे – १२:०० बजे
		भोजन - विश्राम	१२:०० बजे – १:०० बजे

दोस्रो सत्र		अध्यक्ष - प्रा.डा. मिलनरत्न शाक्य	
८.	बहाःबहीया भिन्नता	रवि शाक्य, त्रि.वि.वि	१:०० बजे – १:२० बजे
		टिप्पणी – श्री धर्मसुन्दर वज्राचार्य, लु.वि.वि.	१:२० बजे – १:३० बजे
९.	नेपालमण्डलका बहाःबहीको वास्तुकला	ज्ञानेन्द्र शाक्य	१:३० बजे – १:५० बजे
		आर्किटेक्ट, लेक्चरर, Lumbini College of Himalayan Studies and Buddhism, LBU.	
		टिप्पणी – डा. माणिकरत्न शाक्य, डिन, लु.वि.वि.	१:५० बजे – २:०० बजे
१०.	Issues on conservation and sustainability of Bahabahi of Nepalmandala	डा. लता शाक्य	२:०० बजे – २:२० बजे
		Ritsumeikan University, Kyoto, Japan	
		टिप्पणी – प्रा.डा. सुदर्शनराज तिवारी	२:२० बजे – २:३० बजे
		प्रश्नोत्तर	२:३० बजे – २:५० बजे
		अध्यक्षबाट सत्रको समापन	२:५० बजे – ३:०० बजे
		समापन सत्र	३:०० बजे – ४:०० बजे
चिया + स्नाक्स			